Produkcija EP albuma (kratkog albuma) u kućnoj produkciji

Ilić, Borna

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:122:978042

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

University North Digital Repository

zir.nsk.hr

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište Sjever

Završni rad br. 144/MED/2021

Produkcija EP albuma (kratkog albuma) u kućnoj produkciji

Borna Ilić 3396/336

Koprivnica, rujan 2021. godine

Sveučilište Sjever
Sveučilišni centar Koprivnica
Trg dr. Žarka Dolinara 1, HR-48000 Koprivnica

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL: Odjel za umjetničke studije

STUDIJ: preddiplomski sveučilišni studij Medijski dizajn

PRISTUPNIK: Borna Ilić | MATIČNI BROJ: 3396/336

DATUM: 12.07.2021. | KOLEGIJ: Oblikovanje zvuka

NASLOV RADA: Produkcija EP albuma (kratkog albuma) u kućnoj produkciji

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU: Production an EP album (extended play) on home budget

MENTOR: Dubravko Kuhta | ZVANJE: doc. art.

ČLANOVI POVJERENSTVA:
1. doc. art. Antun Franović - predsjednik
2. izv.prof.art. Iva Matija Bitanga - član
3. doc. art. Dubravko Kuhta - član
4. doc. art. Andro Giunio - zamjenski član
5.

Zadatak završnog rada

BROJ: 144/MED/2021

OPIS:

Muzika kao oblik komunikacije postoji od samih početaka civilizacije, još iz doba prvobitne zajednice. Ljudi su oduvijek stvarali muziku kako bi na jednostavan način prenijeli priče, osjećaje, vjerovanja, stajališta, kako bi kritizirali određene ideje ili se oko njih okupljali. Kroz cijelu tu povijest je važan segment ljudske djelatnosti bio bilježenje tih kompozicija. Pojavom bilježenja zvukovnih zapisa se je to pojednostavnilo, ali je uvijek zanimljivo to izvesti na ekonomski dostupan način.
Zadatak završnog rada je kućnom okruženju producirati EP album koji se sastoji od tri kompozicije. Naglasak je na financijski skromnoj produkciji - externa zvukovna kartica za 300,00 kn, vlastita zbirka muzičkih instrumenata, besplatni DAW program i besplatna literatura dostupna na web-u.

U radu je potrebno:
— objasniti ideju sadržaja i načina prezentacije rada
— opisati kreativne procese u stvaranju kompozicija i tijek produkcije
— navesti i pojasniti svrhu i način korištenja odabranih računalnih programa,
— usporediti vlastite kompozicije sa suvremenim trendovima
— iznijeti zaključak.

ZADATAK URUČEN: 30.8.2021 | POTPIS MENTORA:

SVEUČILIŠTE SJEVER

Sveučilište Sjever

Medijski dizajn

Završni rad br. 144/MED/2021

Produkcija EP albuma (kratkog albuma) u kućnoj produkciji

Student

Borna Ilić 3396/336

Mentor

Dubravko Kuhta docent art.

Koprivnica, rujan 2021. godine

Predgovor

U ova moderna vremena dostupnost tehnologije omogućena je gotovo svakom pojedincu. Ona postaje dio svakog doma, ali isto tako svaki dom ovisi o njoj. Tehnologija je svakako prisutna i u umjetnosti pa se tako neke starije tehnike izrade zbog toga više vrednuju i plaćaju, ali činjenica je da zbog manjka efikasnosti one odlaze u povijest bez novih „meštra da nauče nove šegrte“. Kao jedan od primjera valja istaknuti tiskarstvo gdje je potražnja postala toliko velika da će način preslike pomoću sitotiska zasigurno biti zamijenjen digitalnim tiskom i vektorima unatoč popularnosti i kvaliteti koju sitotisak još uvijek pruža.

U ovom radu tema je glazba pa bih odmah povukao paralelu s prethodno spomenutim sitotiskom; analogni način snimanja unatoč svojoj iznimnoj kvaliteti biti će gotovo u potpunosti zamijenjen digitalnim. Iako to otvara mnogo mogućnosti, prvenstveno zbog manjeg ulaganja u opremu, postavlja se pitanje kvalitete; kvalitete samog zvuka, ali i zbog masovne produkcije kvalitete samog sadržaja tj. kompozicija.

Kao glazbenik koji ne živi od glazbe već ju doživljava i prakticira kao hobi i priliku za džeparac otvorenih ruku prihvaćam promjenu koja se događa. Zbog niza godina sviranja i aktivnog slušanja svaka promjena za mene je zanimljiva, ali najvažnije od svega jest to da potpuno sam mogu na kvalitetan način zabilježiti vlastite ideje te iz njih razvijati kompozicije ili bilo što drugo vezano uz zvuk, a da je to u domeni mojeg znanja, kreativnosti i naravno budžeta.

Iz svega navedenog upravo je nastala i ta ideja snimanja u kućnoj produkciji vlastitim znanjem i osnovnom opremom. U početku je to zvučao kao odličan i zabavan izazov, ali izradom kompozicija oduševljenje je donekle splasnulo upravo zbog nedostatka iskustva.

U konačnici zadovoljan sam ishodom i iskustvom koje sam dobio tako da je ovo odlična motivacija za daljnje razvijanje kod sviranja, pjevanja, snimanja i oblikovanja zvuka.

Sažetak

Tema ovog završnog rada je osmišljavanje, snimanje i čitava produkcija tri pjesme. Naglasak je na individualnom radu u svim segmentima i korištenje vlastite opreme. Rad pobliže opisuje proces oblikovanja zvuka, probleme i njihovo rješavanje te na kraju konačni proizvod.

Ključne riječi: DAW, REAPER, produkcija, snimanje, budžet, miks, efekti

Summary

The topic of this final work is the creation, recording and entire production of three songs. The emphasis is on individual work in all segments and the use of own equipment. In more detail the paper describes the process of sound design, problems and their solutions, and the final product.

Key words: DAW, REAPER, production, recording, budget, mix, efects

Popis korištenih kratica

DAW – digital audio workstation

Miks – mixing (uređivanje zvučnih elemenata u pjesmi)

Hz – herc

EQ – equalizer (ekvilajzer)

VST – Virtual studio technology (dodatak programu za snimanje)

BPM – beats per minute (udarci po minuti)

dB – decibel

Sadržaj

1. Uvod 8
2. DAW i oprema 9
2.1. DAW – Digital Audio Workstation 9
2.2. Oprema 10
3. Ideja i cilj 13
4. Kreativni proces prije snimanja 15
5. Snimanje i paralelno miksanje 16
5.1. Looking for a change 16
5.2 Secretive 20
5.3. Get a move on 23
6. Izmjene prije posljednjeg izvoza (render) pjesama 26
7. Zaključak 27
Literatura 29
Popis slika 30
Tekst pjesama 31

1. Uvod

Ljudi su oduvijek imali želju zabilježiti sve što čuju i vide. Iako su to radili uspješno pišući knjige, crtajući karte, ljude ili životinje glazba se do određenog vremena mogla prenositi samo usmenom predajom ili raznim izvedbama čitanjem notnih zapisa. Godina koja označuje početak akustične ere u glazbi je 1877. i to sa izumom fonografa, uređaj koji može snimati i reproducirati glazbu, a zasluge za njegov izum preuzeo je Thomas Edison. Tadašnja tehnologija koristila je metalni stožac kroz koji bi instrument ili ljudski glas pomoću zračnog pritiska snimio zvuk. Taj zvuk bi potaknuo osjetljivu membranu koja se nalazi u uređaju i pokrenuo ostatak mehanizma da ispiše analogni zapis na papiru ili vosku koji se kasnije mogao reproducirati. Kvaliteta zvuka bila je veoma loša, mogli su ostati zabilježeni zvukovi samo između 250 i 2500 Hz i instrumenti su trebali biti prilično glasni da bi signal uopće bio zabilježen. [1]

Akustična era trajala je sve do 1925. godine kada počinje električna era i izumljen je moderan električni mikrofon i pojačivači signala koji odmah stupaju u upotrebu i mijenjaju prethodne uređaje. Već dvadeset godina kasnije nastupa magnetska era koja koristi magnetske trake i kvaliteta zvuka postaje neusporedivo bolja u odnosu na prošlu eru. Zanimljivo je da je tehnologija izumljena tridesetih godina dvadesetog stoljeća, ali je bila dostupna samo za Njemačku sve do 1945.

Početak digitalne ere počinje 1975. godine i traje još uvijek. Za početak digitalne ere zaslužna je japanska tvrtka Sony koja je osmislila uređaj koji analogni signal pretvara u digitalni na način da veoma brzo radi male uzorke analognog zapisa, spaja ih i tako pretvara u digitalni. Jedan od velikih koraka u digitalnoj eri je zasigurno izum CD-a koji za koji je zaslužan Kees Schouhamer Immink. [2] Njegov izum omogućavao je spremanje glazbe na format koji je manji od gramofonskih ploča, a za razliku od maksimalnih 50 minuta omogućeno je 80 minuta sadržaja. Kvaliteta zvuka je također bila bolja i nije dolazilo do trošenja i fizičkog oštećenja jer se CD čitao laserski. Pojavom Interneta CD gubi na popularnosti pa tako polako odlazi na police kolekcionara i glazbenih čistunaca, a široka masa glazbu sluša uglavnom preko streaming servisa. Unatoč velikom rastu dijeljenja glazbe putem socijalnih mreža kao i čitavih kampanja njihove promocije putem Interneta porasla je popularnost i potražnja ploča te se one opet proizvode i prodaju. [3]

S obzirom na rapidan razvoj tehnologije veoma je teško zamisliti što će sljedeće biti superiornije današnjem načinu snimanja i slušanja glazbe. Kao jedna od najvećih prednosti koju nam današnjica pruža je DAW koji je planetarno dostupan.

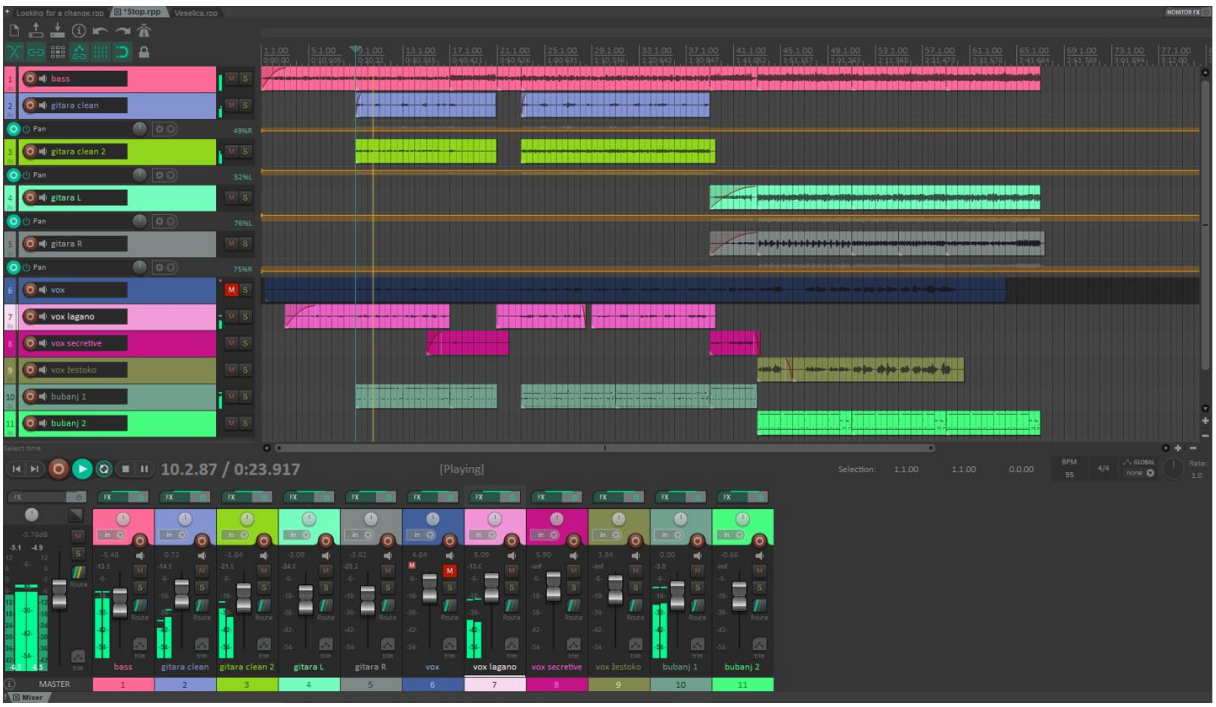
2. DAW i oprema

2.1. DAW – Digital Audio Workstation

Digitalna audio radna stanica (DAW) je elektronički uređaj ili aplikacijski softver koji se koristi za snimanje, uređivanje i proizvodnju audio datoteka. DAW-ovi dolaze u širokom rasponu konfiguracija, od jednog softverskog programa na prijenosnom računalu, do integrirane samostalne jedinice, pa sve do vrlo složene konfiguracije brojnih komponenti kojima upravlja središnje računalo. Bez obzira na konfiguraciju, moderni DAW -i imaju centralno sučelje koje omogućuje korisniku da mijenja i oblikuje više snimaka i pjesama u konačni proizvod. [4]

DAW se jednostavno može odnositi na sam softver, ali tradicionalno, računalni DAW ima četiri osnovne komponente: računalo, zvučnu karticu, softver za uređivanje zvuka i najmanje jedan uređaj za unos korisnika za dodavanje ili izmjenu podataka. To bi moglo biti jednostavno poput miša i tipkovnice ili sofisticirano poput tipkovnice MIDI kontrolera u stilu klavira ili automatizirane audio upravljačke površine za oblikovanje volumena i efekata zapisa na kojem se radi.

U ovom slučaju naglasak je na softveru REAPER koji je i korišten za ovaj završni rad. REAPER je ujedno i akronim za Rapid Environment for Audio Production, Engineering, and Recording (Brzo okruženje za audio produkciju, inženjerstvo i snimanje), a postoji već petnaest godina, te je najnovija verzija 6.32 puštena ove godine. Na sljedećoj slici možemo vidjeti sučelja REAPERA za jednu od kompozicija u ovom radu.

Slika 1. Sučelje REAPER-a

2.2. Oprema

Ovaj dio rada podijeljen je na tri segmenta, a to su: instrumenti i efekti, uređaji za snimanje i obradu signala te na kraju uređaji za preslušavanje. Odabrani glazbeni instrumenti su električna gitara, klavijature i električna bas gitara. U ovu kategoriju naveden je i mikrofon, ali i glazbene pedale koje su mijenjale zvuk kod pojedinih instrumenata.

Bas gitara koja je korištena je Squire Jazzmaster, marka i model u vlasništvu veće glazbene tvrtke – Fender. Vrijednost Squire basa zbog korištenja bi bila oko tisuću kuna, dok profesionalni model (Fender) postiže cijenu od tisuću dolara nadalje. Sljedeća slika prikazuje instrument korišten za snimanje.

Slika 2. Squire Jazzmaster bas gitara

Uz gitare koristio sam Casio klavijature za početnike. Vrijednost ovih klavijatura teško je ustanoviti jer se taj model više ne proizvodi. Iako same klavijature imaju veliki broj mogućnosti kao osjetljivost tipka, sviranje ritma i mnogo drugih one su uglavnom korištene za svoj osnovni ton koji je kasnije oblikovan putem pedala i samog DAW-a.

Slika 3. Casio klavijature

Električna gitara korištena za snimanje je model Les Paul tvrtke Harley Benton koja je poznata po svojim pristupačnim cijenama. Iako su jedni od najjeftinijih na tržištu kvaliteta njihovih proizvoda je iznenađujuće zadovoljavajuća. Model korišten za snimanje postiže vrijednost od tisuću dvjesto kuna, dok profesionalni model (Gibson) postiže cijenu od deset tisuća kuna nadalje.

Slika 4. Gitara Harley Benton

Mikrofon korišten za snimanje je model Shure Beta 57A, ali jeftinija verzija, odnosno nije original. Cijena ovog mikrofona je od sto kuna nadalje, dok originalan Shure mikrofon postiže cijenu od osamsto kuna.

Slika 5. Mikrofon Shure Beta 57A

Za oblikovanje zvuka korištene su glazbene pedale: Harley Benton Digital Delay, Harley Bendont Chorus, Digitech Bass Driver i Behringer Digital Multi-FX. Prosječna vrijednost pojedinačne pedale je tristo kuna.

Slika 6. Glazbene pedale

Kao vanjska zvučna kartica korištena je Behringer U-Phoria UMC22. Ona pruža mogućnost dva ulaza za instrumente istovremeno, no za potrebe ovog rada korišten je samo prvi. Cijena ovog proizvoda je dvjesto pedeset kuna, ali mogućnosti i kvalitetu koju pruža ona postaje odličan izbor za maleni kućni studio.

Slika 7. Berhniger zvučna kartica

Za preslušavanje pjesama i pojedinih segmenata korištena je LG FA 162 linija i AKG K52 slušalice. Model linije već duži niz godina nije u proizvodnji i prodaji, a slušalice imaju cijenu oko dvjesto kuna.

Budžet i oprema nisu esencijalni za stvaranje odličnih kompozicija, ali svakako daju veliku prednost. U ovom slučaju osim latencije (kašnjenje signala) zbog samog računala na kojem sam radio nisam imao nekih većih problema sa snimanjem. Glazbenim pedalama uspio sam dobiti zvuk koji postižem na koncertima i tako na pozitivan način odskače od efekata DAW-a. Za preslušavanje linija je davala zadovoljavajuće rezultate, a kada bih bio u sumnji koristio sam slušalice za dodatne popravke.

3. Ideja i cilj

Ideja ovog završnog rada javila se relativno brzo, a glavni faktori bili su čitanje programa smjera i uočavanje kolegija Audio produkcija dok je drugi razlog bila mogućnost izvedbe s obzirom na vlastito znanje, vještinu i opremu koje posjedujem. Kroz svojih desetak godina (s manjim pauzama) odradio sam oko dvjesto koncerata te u dvadesetak navrata snimao pojedinačne pjesme, kratke albume i jedan studijski album. U ovom kontekstu *snimao* zapravo znači izvođenje svojeg segmentiranog djela u pjesmi ili čitavu pjesmu, a druga osoba (nazovimo ga producent) je taj dio zabilježila i kasnije oblikovala ovisno o pjesmi, aranžmanu i željama mene te mojih kolega u sastavu. Iako osobno nisam intervenirao u oblikovanju zvuka na način da sjednem za računalo, moj doprinos je bio da interveniram na način da objasnim kako želim da moj instrument zvuči, ali isto tako i instrumenti ili vokal mojih kolega. U tom trenutku nisam previše znao o teoriji, ali i o praktičnom djelu i stoga sam koristio usporedbe drugih glazbenih sastava i pjesama te na taj način objasnio zašto želim zvuk koji teži biti ili je sličan tome.

Jedno od najzanimljivijih iskustva je bio snimanje albuma „Si kak jen“ glazbenog sastava Ogenj u studiju hrvatske izdavačke kuće Dancing Bear u Zagrebu. Dancing Bear je za mene bio veliki iskorak iz amaterizma u poluprofesionalizam zbog imena koja su za njih potpisala ugovor. Neka od tih imena su: Majke, Hladno pivo, Gustafi, Kojoti, Ibrica Jusić, Dino Dvornik i mnogi drugi. Vrijednost studija u kojem smo snimali prelazi milijunske iznose, a s obzirom na imena koja sam spomenuo realno je tako nešto i očekivati. Naš zadatak kao bendu bio je da što bolje naučimo pjesme i da dobijemo čvrstoću, ali ujedno i eksplozivnost. Nakon snimanja događao se proces koji sam već spomenuo, a to je intervencija i davanje savjeta producentu. Tijekom promatranja producenta kod oblikovanja zvuka i stvaranje nečeg ugodnog za slušanje u tom kaosu snimljenih glazbenih traka u meni se javilo pitanje; mogu li ja kao početnik sam snimati i oblikovati svoje pjesme?

Odgovor na to pitanje je naravno pozitivan. S obzirom na razvoj tehnologije snimanje u kućnom studiju (ili bolje reći ambijentu) je svakako moguće. Dostupnost nikada nije bila veća, a sudeći po daljnjem razvoju ona će se širiti i dalje i to u financijskom smislu, ali i prilagodbi prema korisniku. Tržište je danas prepuno opreme koja nam to omogućuje. Ona se uz to rangira od početne od profesionalne, a cijene taj rang prate gotovo eksponencijalno.

Odabir DAW-a, odnosno programa za snimanje i oblikovanje, je ključan korak kako bi bilo koji projekt mogao početi. Sukladno s idejom, ali i samim naslovom završnog rada, DAW koji je odabran je REAPER. REAPER je *besplatan* u smislu da se može koristiti u nedogled bez zaključavanja programa ili micanjem nekih njegovih značajki. Plugin-ovi (dodatci programu) su također besplatni, a većina njih je ujedno i sastavni dio samog Reaper-a. Valja napomenuti da iako je Reaper besplatan ne zaostaje za konkurencijom već je u većini slučajeva kod odabira DAW-a presudna sklonost i osobna navika korisnika.

Cilj ovog završnog rada je snimiti i produkcijski urediti minimalno tri vokalno instrumentalne pjesme. Iako sam u prošlosti eksperimentirao sa snimanjem i audio produkcijom to su uglavnom bile samo ideje i fragmenti koje sam izmjenjivao s kolegama za potrebe već postojećih projekata. U ovom slučaju tom projektu pristupam potpuno sam s vještinama, znanjem i opremom koju sam stekao proteklih godina. Dodatan parametar koji sam zadao jest taj da unatoč nedostatku vještina za sviranje gitare ili klavijature, a posebice vokale izvedbe, pokušam dobiti najbolji mogući rezultat vlastitom izvedbom.

Što se tiče budžeta, on zapravo ni ne postoji ako iz jednadžbe uklonimo faktor računa za struju i potrošni materijal poput novih žica za gitare. Najnovija oprema koju posjedujem, a koristim za snimanje i oblikovanje, je u mojem vlasništvu više od jedne godine, dakle mnogo prije nego što je konkretna ideja i cilj za ovaj rad nastao. Najvažniji segment opreme jest zvučna kartica jer je ona neophodna zbog latencije signala (pretvorba analognog u digitalni). Jedna je od jeftinijih na tržištu, a pruža dva ulaza (*input)* s time da je korišten samo jedan. Linija sa zvučnicima, slušalice i svi instrumenti koji su korišteni su cjenovno pristupačni i oni nikako ne spadaju u ekskluzivne i skupe proizvode.

Kreativni proces prije snimanja je bio skladanje pjesama. Skladanje se sastojalo od izrade glazbe, odnosno aranžmana i pisanje tekstova koji su na engleskom jeziku zbog lakšeg vokalnog izražavanja. Kao pomoć koristio sam akustičnu gitaru i uz pojednostavljenje segmente kompozicija osmišljavao sam pjevanje. To pjevanje su bili nepovezani stihovi koji zajedno nemaju nikakvog smisla, ali daju dobro ideju kako bih vokal ukomponirao i hoće li se podudarati s naglascima i čitavim aranžmanom općenito. Za jednu pjesmu ideja je nastala iz dionice za bas gitaru koju sam snimio, te se isključivo po njoj ravnao i napravio ostatak glazbe, a tek onda osmišljavao tekst.

Uz proces snimanja često se odvijao i proces oblikovanja zvuka (*mixing*). Razlog tome je provjera ideje i hoće li ona funkcionirati. Te promjene su uglavnom bile u odabiru efekta za instrumente s obzirom na ostale. Promjene koje su bile česte su: promjena zvuka gitare, odnosno odabir valjane distrozije, odjeka ili kašnjenja, *gušenje* dubokih frekvencija na svim instrumentima i eksperimentiranje sa zvukovima klavijatura na analogan i digitalan način s obzirom na najveći nedostatak znanja o instrumentu.

Nakon snimanja za sam kraj ostaje fino ugađanje svih pjesama. Nakon prvog eksporta (ili *render*) svi kanali pojedine pjesme se stapaju u jedan koji i čini pjesmu. No unatoč tome pjesma je još uvijek nedovršena jer su potrebne posljednje intervencije nakon pomnog preslušavanja na više izvora (slušalice, zvučnici pa čak i mobitel). Nakon tih oblikovanja pjesme je potrebno spojiti da čine cjelinu, a to je uglavnom njihova glasnoća i općenito produkcijski ugođaj koje one daju kao kratki album.

4. Kreativni proces prije snimanja

Prije snimanja imao sam mnogo ideja u glavi i mislio sam da je dovoljno da ih dobro rasporedim i izvučem najbolje iz njih te tako posložim u gotovu pjesmu. Nažalost, to nije bio slučaj; iz svake ideje mogao sam uzeti samo jedan segment i od njega napraviti ostatak kompozicije.

Žanrovski, ali i konceptualno nisam se želio ograničavati jer smatram da bi to samo otežavalo stvaranje. Jezik na kojem sam pjevao je engleski zbog lakšeg vokalnog izražavanja.

Svaka pjesma bi bila odsvirana na akustičnoj gitari u pojednostavljenoj verziji, a pjevanje bi se sastojalo od potpuno nepovezanih stihova koji su samo služili za stvaranje vokalne melodije i raspored slogova ovisno o aranžmanu pjesme. Nakon što bih bio zadovoljan osmišljenim dijelom snimio bih ga mobitelom ili na REAPERu kao pokusnu verzije te bih dodavao ostale instrumente ili vokale i slušao ima li kompozicija aranžman koji je funkcionalan.

U slučaju prve pjesme „Looking for a change“ riječi su bile usko vezane na dionicu gitare u oba djela pjesme, a tek kasnije bih dodavao ritam i ostale elemente. Ideja za pjesmu „Secretive“ postoji već deset godina no ona je u potpunosti promijenjena. Nakon gotovo pet dana snimanja i rada na aranžmanu koji je bio zamišljen pjesma jednostavno nije funkcionirala kako je zamišljena i cijeli projekt je izbrisan osim riječi pjesme koje sam zadržao, napravio male promjene i stopio s potpuno novim aranžmanom pjesme. Treća pjesma, „Get a move on“, nastala je iz dionice bas gitare koju sam već duže vrijeme htio iskoristiti, a riječi su napisane tek kada je cijeli instrumentalni dio bio snimljen.

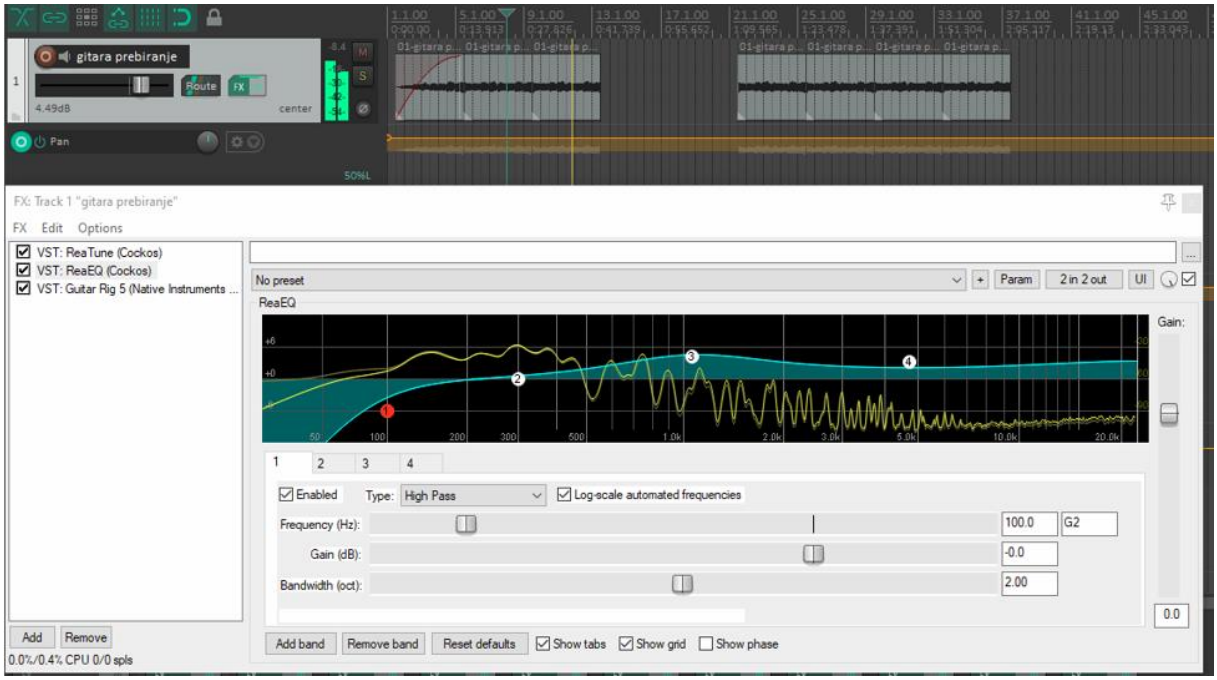
U proces snimanja ušao sam motiviran i otvoren prema idejama koje će se ukazati, ali i oprezan da stvari koje ne budu funkcionirale kako su zamišljene promijenim ili u potpunosti odbacim.

5. Snimanje i paralelno miksanje

Nakon što su ideje bile dovoljno razrađene počeo je proces snimanja. S obzirom da svakom segmentu pristupam individualno često sam nakon snimke birao efekte i odmah slušao hoće li biti funkcionalan odnos s ostalim elementima pjesme. Za efekte u REAPER-u koristio sam VST tvrtke Cocos koja dolazi s originalnom verzijom programa i VST Guitar Rig koji je korišten za sve gitare i vokale. U svim kompozicijama prvo je snimljen i gotovo do kraja razrađen instrumentalni dio, a tak onda je slijedilo snimanje vokala i njegovo oblikovanje. Redoslijed pjesama je Looking for a change, Secretive i na kraju Get a move on.

5.1. Looking for a change

Ideja ove pjesme se strogo zasniva na uvodnom gitarskom djelu. Kroz samo nastajanje pjevanje se ravnalo prema melodiji koja je osmišljena na akustičnoj gitari. Za ovu pjesmu dionica je snimljena na električnoj gitari zbog lakše manipulacije dobivenog signala direktnim spajanjem na zvučnu karticu. Kao kod svih traka koje sam snimao uklonjene su jako duboke frekvencije (od 0 do 100Hz) jer one kasnije u čitavom miksu mogu davati neželjeni šum. Uz to podignuo sam srednje frekvencije da ton dobije na jasnoći, a panorama je složena 50% u lijevo.

Slika 8. Raspored frekvencija u EQ-u

Efekti na ovoj dionici služili su da ona dobije na prostornosti, ali i da zadrži svoju jasnoću i jednostavnost. Korišteni su IceVerb (odjek) i PsycheDelay (digitalno kašnjenje) koji zbog svojih blago postavljenih potenciometara služi kao dodatan odjek na već postojeći.

Slika 9. Efekti Digital Delay i Reverb

Bas gitara je kroz pjesmu raspoređena na jednoj traci i ona zadržava isti zvuk, a dinamička kontrola se postizala samim intenzitetom trzanja žica tokom snimanja. Srednje frekvencije su drastično smanjenje s obzirom da su klavijature i gitare dovoljno raspoređene i prisutne u tom području. Korišten je i efekt kompresora za bolje izjednačavanje i dobivanje čvrstoće.

Slika 10. Postavke bas gitare

Gitara na refrenu (s početkom 0:43) daje prostornost zbog dodanog kašnjenja (eng. delay) i odjeka. Odabrano virtualno pojačalo daje jasnu definiciju pa je stoga uključena i opcija vibrato koja sa sviranjem akorda daje dojam još jedne gitare u pozadini. Ona je pozicionirana 50% lijevo, nasuprot klavijatura koje su 50% desno.

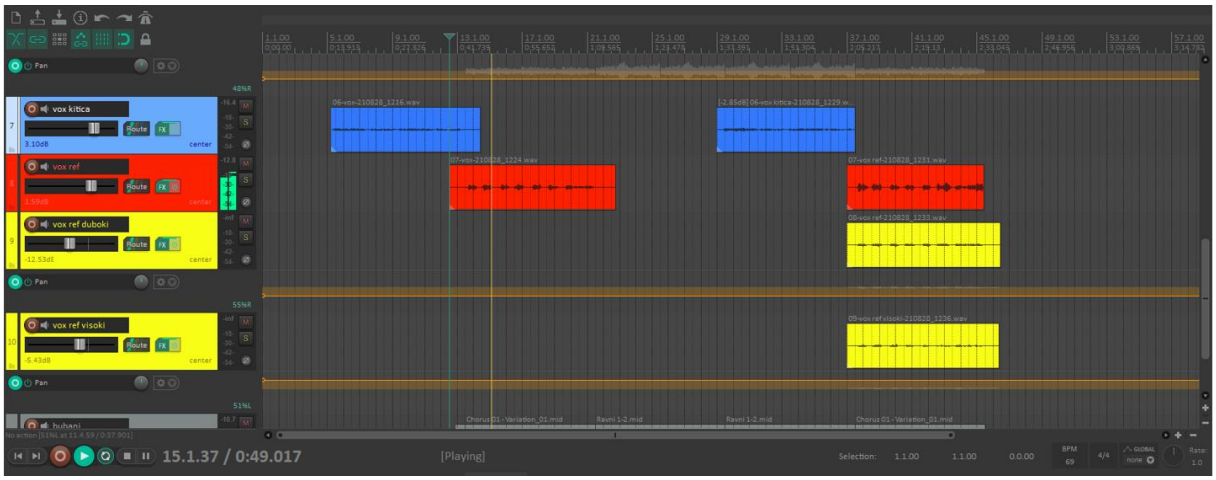
Slika 11. Postavke gitare na refrenu

Da solo gitara zaista dođe do izražaja korišten je overdirve. Za još veću prostornost koristi se digitalno kašnjenje. Ove postavke su identične i za gitaru na kraju pjesme. Obje trake su pozicionirane na sredini zvučne slike.

Slika 12. Postavke solo gitare i gitare za kraj pjesme

Sve četiri trake vokala koriste digitalno kašnjenje, odjek i kompresiju zvuka. Kašnjenje i odjek, kao i kod ostalih instrumenata, daju prostornost, a zbog naravi i kvalitete mikrofona koji je korišten kompresor je služio da pojača signal koji se snimao. Plava traka je snimka na kitici, dok je crvena za refren i jedina razlika između njih je ugađanje glasnoće. Žute trake su dodatak na drugom refrenu i kraju pjesme, a pozicionirane su lijevo (visoki) i desno (duboki). One su izrazito tihe i služe samo kao dodatak za proširenje glavnog vokala.

Slika 13. Raspored vokala u pjesmi

Za klavijature nisam koristio efekte DAW-a kao kod ostalih instrumenata. Jedini efekt koji je korišten je EQ i to osim početnog za gušenje jako dubokih frekvencija podignute su srednje. Kroz snimanja sam eksperimentirao s raznim efektima unutar DAW-a, ali odlučio sam koristiti glazbene pedale i to Digital delay i Chrous. Ton na klavijaturama koji sam odabrao je broj 43 – church (crkveni). Loša strana korištenja efekta van odabranog DAW-a je nemogućnost poništavanja tih istih. Nakon tridesetak pokušaja snimanja napokon sam dobio zadovoljavajući zvuk i samo uz gore navedene promjena EQ doradio da funkcionira s ostatkom kompozicije.

Bubnjevi su napravljeni pomoću VST-a EZdrummer. Odabrani uzorak je „Chrous 1 – Funky Swing 89 BPM“ koji sam kasnije mijenjao na način koji više odgovara kompoziciji. Prvenstveno je brzina sporija za 20 BPM-a s obzirom da je pjesma napravljena za taj tempo, a bubanj se automatski tome prilagođava. Pojednostavio sam prijelaze iz dijelova pjesme te dodao jedan prije refrena. U refrenu sam ubacio dva udarca činele na drugu dobu, a u kitici dodao na svaki takt dodatan udarac bas bubnja za čvršći ritam. Bubanj je već unaprijed panoramski postavljen da daje dojam prostornosti kao kod pravih bubnjeva tako da nije bilo potrebe za intervencijom u tom segmentu.

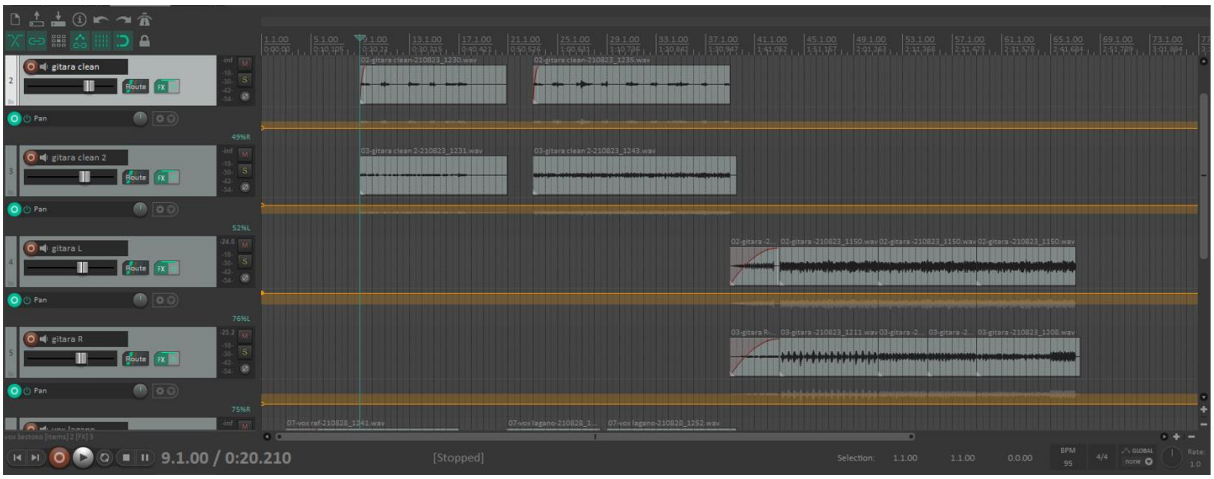

Slika 14. Bubanj u pjesmi

5.2 Secretive

Cijela ideja pjesme Secretive krenula je bas dionicom iz Gis. Na početku je zamišljen drugi tekst koji je bio napisan i razrađen na pola, ali odustajanjem od jedne druge pjesme preuzeo sam njen tekst i oblikovao da odgovara trenutnom stanju. Bas gitara ima gotovo identične postavke kao i u prethodnoj pjesmi (vidi sliku 10.) s malom razlikom u jačim srednjim frekvencijama i još više smanjenim dubokim zbog kasnije duple bas pedale na bubnjevima, ali i otvorenom načinu sviranja gitara.

Na sljedećoj slici se vidi raspored gitara. Kod prvog, laganijeg dijela pjesme one su pozicionirane 50 posto lijevo i desno dok na drugom i glasnije one se pomiču na 75 posto i postepenim pojačavanjem (fade in) one dolaze do izražaja.

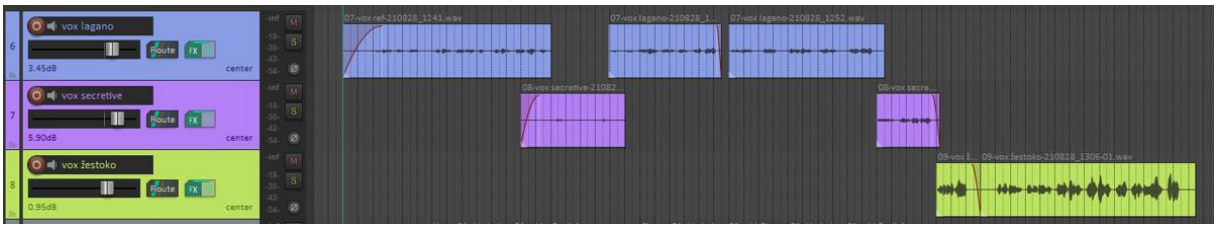
Slika 15. Odnos gitara u pjesmi Secretive

Sve gitare koriste identičnu konfiguraciju u DAW-u s malim izmjenama u glasnoći. Prve dvije su odsvirane na RHYTHM, odnosno gornjem (neck) pickup-u pa stoga one zvuče lagano i ne odvlače previše pozornosti. Drugi par gitara, na glasnijem dijelu, je odsviran na TREBLE, odnosno donjem (bridge) pickup-u s dodatkom distorzije preko glazbene pedale. One su upravo zbog toga puno glasnije i dopiru do slušatelja unatoč glasnoći svih ostalih elemenata. Kao jedno od zanimljivih rješenja za solo gitare na desnoj strani u žestokom dijelu sam četvrtu žicu G povisio za pola tona da ona postane Gis. Upravo zbog te male razlike od pola tona mogao sam praznu žicu koristiti kao osnovni ton pjesme i na taj način dobiti slijed tonova koji odgovara ostatku aranžmana. Na sljedećoj slici je zajednička konfiguracija oba para gitara.

Slika 16. Konfiguracija gitara u VST-u

U kompoziciji vokali su podijeljeni na tri trake. Prve dvije trake (plava i ljubičasta) imaju iste efekte kao i vokal prethodne pjesme. Ljubičasta traka je glasnije s obzirom da je prva snimka u traci šaptanje, a druga dinamički prati rast pjesme.

Slika 17. Vokali u pjesmi Secretive

Treći vokal (zelena traka, slika 17.) je korišten za posljednji i najglasniji dio pjesme. Na njemu su još dodatno uklonjene duboke frekvencije i dodano je veće digitalno kašnjenje i odjek. Glavni efekt koji razlikuje ovu vokalnu traku od prethodne dvije je distorzija Skreamer. Iako se ona obično koristi za električne gitare u ovom slučaju dobro je poslužila da samom pjevanju doda poseban efekt.

Slika 18. Efekti na vokalu - zelena traka

Bubanj je kao i u prethodnoj pjesmi napravljen od već unaprijed komponiranih dijelova osim prve intervencije na 0:42 gdje je korištena samo bas pedala i hi-hat kao i na kasnijem dijelu (1:38). Razlika između laganijeg i glasnijeg dijela bubnjeva je redukcija volumena na glasnijem za 0.7 dB.

5.3. Get a move on

Pjesma „Get a move on“ zasniva se na bas dionici koja je bila polazna točka u stvaranju novih. Efekti bas gitare u DAW-u su isti kao u prethodnim pjesmama osim promjene kompresora (vidi sliku 10.). Razlog za odabir VC 160 je bolja funkcionalnost kod jačeg i brzog trzanja žica. To se posebno odnosi na dio s početkom na 3:21 gdje su korištene glazbene pedale i to Digital Delay s distorzijom. Pedale distorzije prirodno i podižu dinamiku instrumenta tako da je uz ovaj kompresor i sama snimka snimana sa nešto slabijem signalom instrumenta regulirano potenciometrom na ulazu zvučne kartice.

Slika 19. Različiti kompresor na bas gitari

Sam početak gitare, od 0:21 do 0:26, postignut je izokretanjem trake. U ovom slučaju na gitari je odsviran osnovni akord G. Glasnoća je naravno najveća na početku i ona postepeno pada pa sam zbog toga iskoristio opciju „Reverse items as a new take“ i dobio efekt feedback-a koji se inače događa sviranjem na pojačalu. Gitara zadržava iste efekte u DAW-u kroz čitavu pjesmu, a oni je čine reskom i čvrstom. Na dijelu 3:21 korišten je tremolo na Berhinger Multi-FX pedali. Ona je pozicionirana 50 posto lijevo.

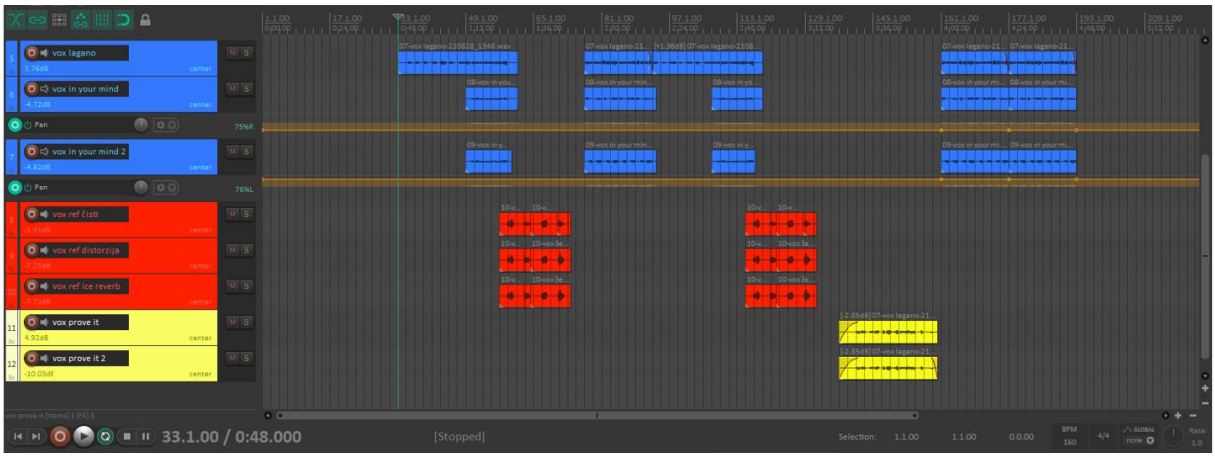

Slika 20. Postavke gitare za pjesmu Get a move on

Klavijature u pjesmi nemaju ni jedan efekt u DAW-u već su korištene glazbene pedale. U prvom dijelu s početkom na 0:27 zvuk na samim klavijaturama su orgulje koje podsjećaju na kultne Hammond orgulje, a kao dodatak koristim Chorus pedalu. Dio nakon toga uključuje i Digital delay pedalu, a na refrenu (s početkom na 1:27) zvuk klavijatura je postavljen na „crkvene orgulje“ kao i u prvoj pjesmi, ali je Delay ovdje isključen. Kroz pjesmu je korištena opcija na klavijaturama koja registrira jačinu pritiska pa se na taj način dobila regulacija dinamike instrumenta.

Bubanj je ,kao i u prethodnim pjesmama, većinom napravljen od već postojećih ritmova u VST-i. Jedina intervencija je jednostavan i efikasan prijelaz udarca toma i otvorenog hi-hata koji se prvi puta koristi na 1:53.

Vokali su raspoređeni na tri dijela. Plava boja označava kitice i dijelove nakon refrena, ali i sam kraj pjesme. Crvena boja su refreni dok je žuta boja zaseban dio nakon drugog refrena.

Slika 21. Raspored vokala u pjesmi Get a move on

Plavi dio vokala sastoji se od tri trake gdje je „vox lagano“ glavna, a ostale dvije ispod nje su simulacija popratnih vokala. Oni su pomaknuti 75 posto lijevo i desno i u usporedbi s glavnim vokalom su iznimno tihi. U dijelu nakon refrena pjevanje stihova varira na način da se popratni vokali mijenjaju i izostavljaju pojedine stihove sve do zadnjeg gdje tiho pjevaju isto. Efekti u DAW-u su isti kao i u prethodnim pjesmama, ali u ovoj čitavoj kompoziciji daleko je najviše korišten efekt ReaTune koji omogućava manualnu i automatsku korekciju određivanjem glazbenog ključa (koja je ovdje korištena) za popravak visine tona.

Slika 22. Efekt ReaTune za automatski popravak visine tone

Refren ove pjesme napravljen je od kopiranja jedne snimke i stvaranje tri istih, ali dodavanjem različitih efekata. Razlika u efektima jest ta da druga traka ima dodanu Skreamer distorziju, a ona ispod nje dodatan odjek IceVerb. Razlog za takvu raspodjelu je lakša manipulacija efektima gdje se oni mogu koristiti dovoljno pojačano da postignu svoj učinak, a pojedinačnim stišavanjem ili pojačavanjem glasnoće trake oni dolaze do željenog izražaja. Na sve tri trake je još dodano digitalno kašnjenje i dodatno su ugušene duboke frekvencije za bolju jasnoću i uklanjanje šumova. Na sljedećoj slici je prikaz efekta glavne trake u refrenu pjesme.

Slika 23. Prikaz glavnog vokala na refrenu

Na predzadnjem dijelu (žute trake, slika 21.) korišten je isti princip za manipulaciju efektima kao i kod refrena (crvena traka). Razlika je da su ovdje dvije trake; jedna glavna i popratna s dodatnim efektom, a taj efekt je isto distorzija Skreamer koja vokalu pridodaje žestinu za bolje uklapanje s ostalim instrumentima.

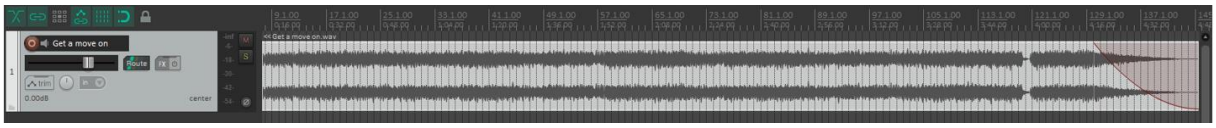
6. Izmjene prije posljednjeg izvoza (render) pjesama

Unatoč mnogobrojnim izmjenama efekta, glasnoće, panorame i drugih intervencija proces završnog oblikovanja zvuka počeo je nakon što sam završio s posljednjim snimanjem vokala na trećoj pjesmi. Taj proces trajao je više od dva tjedna, a razlog tome je iznimna psihička iscrpljenost nakon već jednog sata miksanja. Tu iscrpljenost trebalo je prepoznati na vrijeme i reagirati na način da stanem s radom i odmorim jer bih u protivnom daljnjim oblikovanjem radio nepotrebne i krive ispravke. Nakon samog procesa snimanja kroz nekoliko dana bilo je pokušaja dodatnog snimanja, ali svi ti pokušaji su zvučali kao da ne pripadaju originalu i oni su ubrzo odbačeni.

Prve verzije pjesama sam uz svoju liniju i slušalice slušao i na drugim izvorima poput linije u drugoj sobi, koncertnih zvučnika u prostoriji za probe, zvučnika u automobilu, ali i na mobitelu. Imajući na umu da ne posjedujem profesionalnu opremu i jednostavno ne mogu utvrditi kako se pjesme zaista *čuju* odlučio sam ih slušati u različitim okolinama i ozvučenju te tako dobivenim informacijama napraviti kompromis.

Instrumentalni dio pjesama je bio veoma zadovoljavajući na prvih nekoliko slušanja i intervencije koje su rađene su slaganje glasnoća, postavljanje panorame i dodavanjem kratkih fade in-a i fade out-a. Vokali su zbog nedostatka pjevačkog iskustva bili puno veći problem. Na njima su glasnoće nakon prvih verzija bile drastično smanjene da ne odskaču od ostatka kompozicije i ne privlače pažnju na sebe kao najlošiji element. Ujedno sam zbog toga morao biti oprezan sa svim dodatnim efektima koje sam dodavao. Cilj je bio sakriti nedostatke snimaka, ali pripaziti da ih efekti ne izobliče i to posebice kod distorzije, delay-a i manualne, ali i automatske korekcije visine tona.

Nakon što sam bio zadovoljan miksom svaku pjesmu sam zasebno izveo (eng. export) i ponovo ubacio u REAPER kao zasebnu traku. Tijekom pomnog preslušavanja putem vizualnog EQ-a gledao sam je li postoje problematične frekvencije i treba li intervenirati. Dodatna intervencija je dodatak postepenog stišavanja čitave pjesme Get a move on, što je vidljivo na sljedećoj slici.

Slika 24. Dodavanje fade out na pjesmu Get a move on

7. Zaključak

Unatoč iscrpljujućem radu na svim područjima ovog projekta smatram da je cilj postignut. Veoma bitan faktor je bila vlastita kritika prema sebi prije ulaska u samostalnu izradu ovih pjesama. Ni u jednom trenutku nisam imao očekivanja da ću napraviti hitove koji bi me proslavili već sam razmišljao o svim problemima koji su nastajali „putem“ i kako ih mogu izbjeći u budućnosti. Prvi i najveći problem je bila odluka da sam snimim pjevanje koje još nije na razini koju bih htio postići i tako s ograničenim znanjem u oblikovanju vokala pristupam snimci koja je u startu ispod standarda. Drugi problem je bio preveliki opseg posla i nemogućnost apsolutne koncentracije na pojedini segment. Pod tima mislim da sam skladao i svirao pjesme te se u procesu miksanja javljala dvojba i nezadovoljstvo da promijenim aranžman i ponovo snimim neke elemente. Na sreću, ovaj problem sam prepoznao zbog prethodnog iskustva stvaranja pjesama, ali i kasnije njihovo snimanje. Ovdje je riječ o začaranom krugu bezbroj popravaka aranžmana ili miksa koji teže apsolutnoj savršenosti koja se ne može postići. Nemoguće je ugoditi svima i u realnom vremenu potrebno je napraviti kompromis i izdati materijal na kojem se radilo.

Oprema koja je korištena daleko je od profesionalne, ali smatram da je ona sasvim primjerena za prve korake u glazbenoj produkciji. Unatoč problema kašnjenja signala koji sam nažalost morao rješavati gašenjem i ponovnim pokretanjem programa drugih većih sputavanja nije bilo. Iako već imam ideje u što bih sljedeće uložio siguran sam da još mogu stjecati iskustvo i postići dobre rezultate na postojećoj konfiguraciji.

Koraci za poboljšanje su veoma jednostavni i jedino što oni trebaju je snažna volja i trud. Prvo bih se osvrnuo na pjevanje. Iako u slobodno vrijeme vježbam pjevanje to je nedovoljno za ovakvu vrstu snimanja jer je potrebna osoba koja već gleda unaprijed i u trenutku snimanja možda dati smjernice kako otpjevati bolje za zadovoljavajući konačni rezultat. Usko povezano je i samo miksanje koje je zasnovano na pokušajima i pogreškama. Jedini način za napredovati je daljnji rad, pozorno razmatranje svake odluke i otvorenost prema novim idejama kao i kritikama.

Najveće iznenađenje koje sam doživio kroz ovaj rad jest to da su glazbenik i glazbeni producent veoma odvojeni pojmovi. Smatrao sam da kao glazbenik mogu lako pristupiti ovom projektu i preuzeti ulogu producenta pogotovo jer je riječ o autorskim pjesmama, ali se ovdje javio kontraefekt. Također sam se uvjerio da glazbenici puno bolje funkcioniraju u grupama i te ideje od više strana, iskustva i uvjerenja čine istinski kvalitetnu glazbu.

Ovaj završni rad mi je veoma pomogao u vlastitom razvoju i unatoč svim nedostacima koji su prisutni ponosan sam na njega. U budućnosti planiram i dalje raditi slične projekte, a znanje koje sam dobio ovim zasigurno će poboljšati kvalitetu sljedećih.

Sveučilište
Sjever

SVEUČILIŠTE
SJEVER

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Borna Ilić *(ime i prezime)* pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom Produkcija EP albuma (kratkog albuma) u kućnoj produkciji *(upisati naslov)* te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)
Borna Ilić
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnost i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Borna Ilić *(ime i prezime)* neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom Produkcija EP albuma (kratkog albuma) u kućnoj produkciji *(upisati naslov)* čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)
Borna Ilić

Literatura

[1] Roger Beardsley i Daniel Leech-Wilkinson - A Brief History of Recording to ca. 1950 (https://charm.rhul.ac.uk/history/p20_4_1.html) /datum pristupa 01.09.2021.

[2] Kees Schouhamer Immink (Ožujak 1991). "The future of digital audio recording". Journal of the Audio Engineering Society. 47: 171–172 (https://www.researchgate.net/publication/322974158_The_future_of_digital_audio_recording) /datum pristupa 01.09.2021.

[3] Kees Schouhamer Immink (Veljača 2010). "Any Song, Anytime, Anywhere". Journal of the Audio Engineering Society, svezak V. (https://www.researchgate.net/publication/241729280_Any_Song_Anytime_Anywhere) /datum pristupa 02.09.2021.

[4] Kefauver, Alan P.; Patschke, David (Siječanj 2007.). Fundamentals of Digital Audio, New Edition

[5] How I mix vocals in Reaper - https://www.youtube.com/watch?v=9sOZe_vHjT0&t /datum pristupa 25.08.2021.

[6] Adjusting Recording Latency (Loopback Test) in REAPER - https://www.youtube.com/watch?v=HZcXZ9kEJbY /datum pristupa 20.08.2021.

[7] How To Use Compression - Detailed Tutorial - https://www.youtube.com/watch?v=yi0J9JsRdI4 /datum pristupa 30.08.2021.

[8] REAPER priručnik za korisnike - https://dlz.reaper.fm/userguide/ReaperUserGuide636c.pdf /datum pristupa 20.08.2021.

Popis slika

Slika 1. Sučelje REAPER-a ..... **Error! Bookmark not defined.**
Slika 2. Squire Jazzmaster bas gitara 10
Slika 3. Casio klavijature 10
Slika 4. Gitara Harley Benton 11
Slika 5. Mikrofon Shure Beta 57A 11
Slika 6. Glazbene pedale 11
Slika 7. Berhniger zvučna kartica 12
Slika 8. Raspored frekvencija u EQ-u 16
Slika 9. Efekti Digital Delay i Reverb 17
Slika 10. Postavke bas gitare 17
Slika 11. Postavke gitare na refrenu 18
Slika 12. Postavke solo gitare i gitare za kraj pjesme 18
Slika 13. Raspored vokala u pjesmi 19
Slika 14. Bubanj u pjesmi 19
Slika 15. Odnos gitara u pjesmi Secretive 20
Slika 16. Konfiguracija gitara u VST-u 21
Slika 17. Vokali u pjesmi Secretive 21
Slika 18. Efekti na vokalu - zelena traka 22
Slika 19. Različiti kompresor na bas gitari 23
Slika 20. Postavke gitare za pjesmu Get a move on 23
Slika 21. Raspored vokala u pjesmi Get a move on 24
Slika 22. Efekt ReaTune za automatski popravak visine tone 24
Slika 23. Prikaz glavnog vokala na refrenu 25
Slika 24. Dodavanje fade out na pjesmu Get a move on 26

Sve fotografije su autorske. Svaka slika zaslona je autorska.

Tekst pjesama

Looking for a change

So demanding,
Never ending
Towards me
So condescending
That’s the way that you are

Understanding
All the reasons
Why I care
So pointless, is it?
That’s the way that I am

Always on top of me,
You proudly stomp
Always on top of me,
You don't care at all
Yet I hope
That something will change
Yet I hope
Foolish of me to think this way

Always on top of me,
I can take it no more
Always on top of me,
It is time to go
This is the time
For me to break your chains
This is the time
To muster courage and start again

Secretive

I know all the secrets that you hide in your pants
I know all the secrets that you hide between your legs
I know all the secrets that you hide in your pants

Secretive...
I know all...
But kinda turns me on

I did once love you
When I did not
When I did not
Know the truth

As the morning sunlight
Touches your face
The confusion raises
Question remains the same
Do I truly want you?
Or is it just a phase...
But I do want to touch you
And put my dick inside of you!

I do now love you
I do now love you
Even if I know the truth
Even if I know the truth

Get a move on

Look, I know it’s quite hard
To get up, and enjoy life
Just put a smile on your pretty face.
Feel the rhythm
And let it, let it flow inside...
In your mind, in your soul, in your heart, in your bones,
in every single cell that makes you human

Let your eyes
Open up
Let your heart
Love again

Dance
Scream
Let your soul have some fun
Talk
Love
Let your soul be forever young

Look, I know it’s quite hard
To take me serious and dance now
Come on just force it, move your hips
Laugh, feel the music
And let it flow inside...
In your mind, in your soul, in your heart, in your bones,
in every single cell that makes you human

There will be times when it’s tough
Endless circle of tedious life
Get up and conquer your dreams
Defeat your worst enemy
Now rise and fight and prove it
Prove it, to yourself